

FAKULTET POLITIČKIH NAUKA U PODGORICI

JAVNE POLITIKE

DR ZLATKO VUJOVIĆ

XII predavanje

Evaluacija i odgovornost

Evaluacija i odgovornost

- Posljednja faza procesa izrade javne praktične politike je evaluacija, odnosno procjena ostvarenih, ranije predviđenih, ciljeva

Evaluacija-faza koja se realizuje u skladu sa potrebom da se projekat upotpuni sa svim potrebnim podacima o uspješnosti samog projekta i ispunjavanja zadatih ciljeva, odnosno procijeni njegov pozitivan ili negativan učinak u praksi

- Razlikuju se termini *ishod* i *stvarni učinak*.
- Četiri nivoa razmatranja (Fischer):
 - verifikaciji*: kojom se mjeri ostvarivanje navedenih ciljeva;
 - validaciji*:odnosno preispitivanje relativnosti programa u smislu definicija problema;
 - vindikacija*: postavlja se pitanje da li taj program ima vrijednost za društvo u cjelini;
 - društveni izbor*:definisanje ideoloških pitanja koji su obuhvaćeni programom;

Odgovornost

- Gregory pravi distinkciju i napominje da je moral vezan za grižu savjesti, oko životnih odluka, dok je sa druge strane, odgovornost sposobnost rukovođenja organizacijom.
- Sistem odzgo prema dolje
- Oblici odgovornosti:
 - a) birokratska* - odgovornost prema shematski postavljenim normama i pravilima u određenoj instituciji;
 - b) profesionalna* - odgovornost prema standardima koje postavlja profesija.
 - c) politička* - odgovornost prema izabranim predstvanicima;
 - d) hijerarhijska* - odgovornost prema vrhu organizacije;
 - e) pravna* - odgovornost koja se uspostavlja uz pomoć suda.

Odgovornost

- Odgovornost prema gore
- **Pravni model odgovornosti**
- Dvije komponente vladavine prava (Wade): sve treba raditi u skladu sa zakonom, vlast se treba sprovoditi u okvirima priznatih pravila i načela koji ograničavaju diskreciono pravo.
- Osnovna ideja za djelotvornost legalne vlasti je pravna norma koja je postavljena ili na temelju sporazuma ili je nametnuta i moraju je se pridržavati svi članovi korporativne skupine, što se svakako šiti na na sve osobe u sferi vlasti ili njihove moći. (Weber)
- Pravo treba da kontroliše izvršavanje diskrecijskih vlasti koje je parlament povjerio određenim tijelima vlasti. Cilj je nadziranje prekoračenja ustavom datih ovlašćenja, pri čemu pojmu neograničene vlasti nema mjesta u sistemu.(Wade)

Odgovornost

- Kontrola od strane menadžera

Novi javni menadžment

- zasniva se na sociološkoj analizi organizacije i argumentima o tejlorizmu ili fordizmu, kao i na kritici organizacijskog ponašanja koje potiču od racionalnog izbora.
- pitanje odnosa efikasnosti i odgovornosti
- uticaj novog javnog menadžmenta na tradicionalne birokratije
- alternativni način konceptualizacije novog javnog menadžmenta-pristup pokušava uvesti shvatanje odgovornosti na način odozdo prema gore, nasuprot tradicionalnom odogo prema dolje.
- kritika ovom pristupu je da posvećen mnogo više aspiracijama nego propisno ispravnom obliku odgovornosti

Odgovornost

- Birokratski model ima hijerarhijsku odgovornost, a njegov način ispravljanja je upravna revizija.(Adler)
- Nivoi odgovornosti javnih menadžera: politička, pravna, profesionalna, biroktatska.
- Na koji način građanin može ostvari pravo žalbe zavisi od modela upravljanja: (Adler)

-birokratski model ima hijerarhijsku odgovornost, a njegov način ispravljanja je upravna revizija.

-profesioni model-odgovornost je interpersonalna, a način ispravljanja je drugo mišljenje.

-pravni model ima nezavisnu odgovornost, dok je ispravljanje žalba sudu.

-menadžerski model-odgovornost je pokazatelj uspješnosti, a način ispravljanja pritisak javnosti.

-potrošački model ima garanciju kvaliteta kao odgovornost, a ispravka je kompezacija putem reklamacija.

-tržišni model ima odgovornost prema vlasnicima i dioničarima, dok je način ispravke izlazak i/ili parnica.

Evaluacija i odgovornost

- “Realističan” pristup evaluaciji i odgovornosti
- Metod dedukcije
- Preskripcija
- Osnovno je pitanje šta se dogodilo i na koji je način sprovedena kontrola nad procesom javnih politika?